

KERK + KUNST

ICONEN

in de Emmaüskerk in Barneveld - 20 april t/m 1 juli 2024

Wilt u deze brochure na gebruik a.u.b. weer terugleggen?

Hartelijk dank voor uw medewerking.

Henk Roersma

Sint Joris met de Draak

Kreta, 15^e eeuw

27 x 34 cm

In deze voorstelling is het krachtige paard en het uiterlijk van de zwarte draak ontleend aan een werk van Paola Veneziano met hetzelfde thema, maar is de aristocratische strengheid van het Byzantijnse voorbeeld nog aanwezig.

Henk Roersma

Christus Pantokrator
Macedonië, 14^e eeuw
31 x 44 cm

Christus de Verlosser en Levensschenker. Een icoon van Christus in half formaat, rechts met de zegenende hand en links met een prachtig evangelieboek. De tekst in de icoonrand luidt: "De icoon van onze Heer Jezus Christus is geschilderd in het jaar 1393 – 1394"

Henk Roersma

De geboorte van Christus

Sinaï, 7^e eeuw

27 x 35 cm

De oorspronkelijke volksicoon is in de 7^e eeuw de encaustische techniek geschilderd, daarbij werden de pigmenten met vloeibare bijenwas gemengd.

Deze icoon is in de temperatechniek uitgevoerd met aansprekende voorstellingen verband houdend met de geboorte van Christus.

Henk Roersma

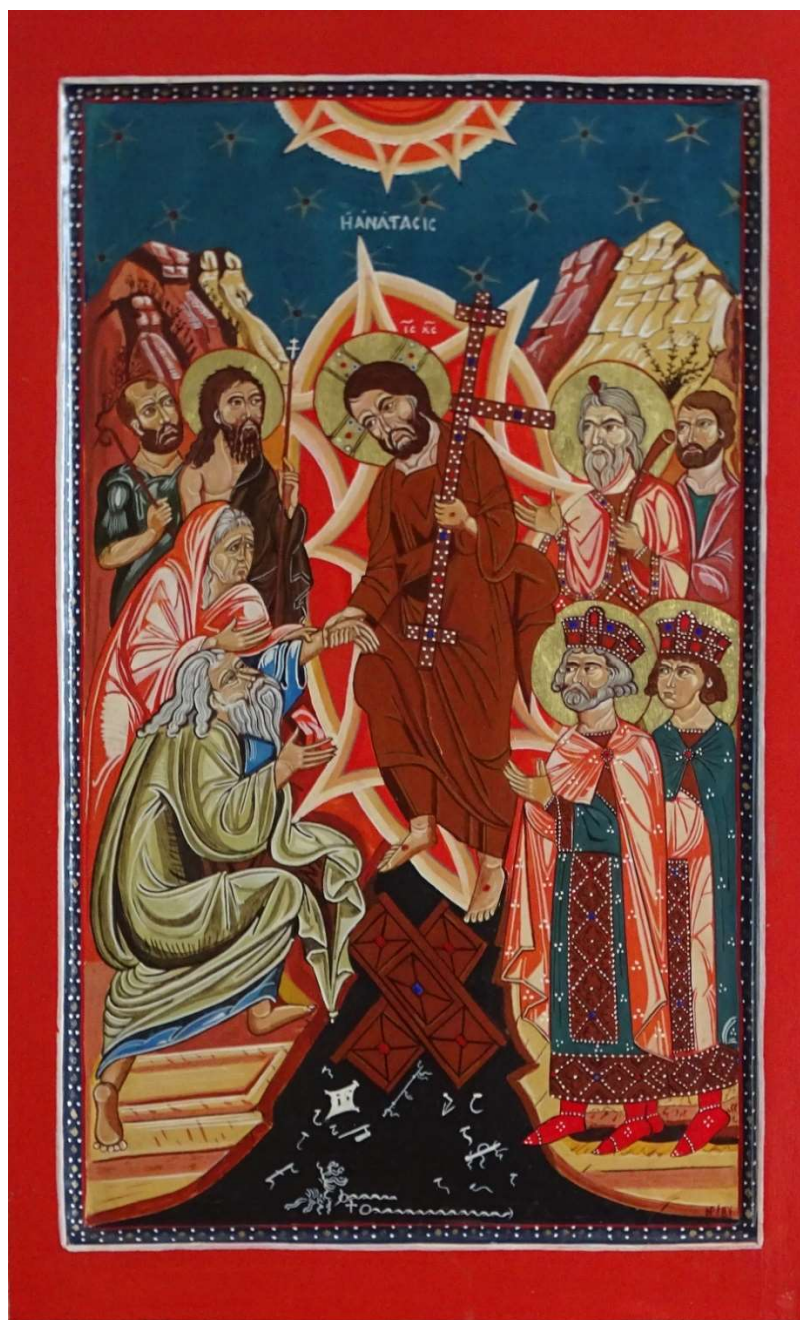
Aartsengel Michael

Moskou, 16^e eeuw

28 x 35 cm

De aartsengel vertrappt de duivel onder zijn voeten.

Henk Roersma

De Opstanding

Sinai, 13^e eeuw

50 x 30 cm

Deze icoon toont een levendige afbeelding van de opstanding van Christus met als achtergrond het landschap van de Sinai. Christus daalt af in de Hades en draagt een versierd kruis, voorstellende het symbool van de overwinning. De koningen David en Salomon, alsmede Adam en Eva staan links en rechts afgebeeld. Boven

onder andere Johannes de Doper en Mozes.

Henk Roersma

Virgo Orans van Jaroslavl

Rusland, 12 eeuw

24 x 41 cm

Moeder Gods Panhagia van het teken behoort tot de vroegste Maria afbeeldingen. Op deze icoon is Maria in orante houding afgebeeld (gebedshouding met

opgeheven handen). Voor Maria – in de clipeus – heeft ook Jezus zijn handen uitgespreid.

Cor van Rijn

Intocht in Jeruzalem

Kreta, 16 eeuw

25 x 34 cm

Centraal op deze icoon rijdt Christus op een paardje naar Jeruzalem. De apostelen onder leiding van Petrus volgen hun meester.

Op de voorgrond spreiden kinderen kleding en takken op de grond. De takken

komen uit de boom in het midden. Rechts komen inwoners van Jeruzalem om Christus te begroeten.

Cor van Rijn

Noli me tangere

Kreta, 16^e eeuw

25 x 34 cm

Maria van Magdala herkent Jezus in de tuin na zijn opstanding en zegt in het Hebreeuws "Rabbouni" (meester). Jezus zegt: "Raak mij niet aan (noli me tangere), want ik ben nog niet opgevaren naar mijn Vader". Bij de grot het lege graf met de grafwindzels, waarin het lichaam van Christus was gewikkeld.

Cor van Rijn

Moeder Gods Jerusalimskaja
Jeruzalem/Rusland, 15e eeuw
25 x 34 cm

De oer icoon, die het werk van de evangelist Lucas zou zijn geweest, kwam in

455 van Jeruzalem naar Constantinopel en van daaruit naar Kiev.

Cor van Rijn

Profet Elia bij de beek Krith

25 x 34 cm

Elia is één van de belangrijkste profeten en zijn naam betekent "Mijn God is Jahwe".

Elia wordt gevoed door de raaf bij de beek Krith. (1 Koningen 17:6).

Coby Borkent

Jezus stilt de storm

28 x 37 cm

Op deze icoon wordt afgebeeld hoe Jezus de storm bedwingt (Lukas 8, Markus 4)

en Mattheus 8). Jezus is twee keer afgebeeld; slapend en sprekend. Op de oever van het meer staat een blazende figuur, de verpersoonlijking van de storm.

Coby Borkent

Evangelist en arts Lukas, beschermheilige van de kunstenaars

25 x 35 cm

De eerste kunstwerken waar Lukas zelf afgebeeld wordt als schilder, stammen uit de 13^e eeuw. Op deze icoon zie je hoe Maria poseert voor Lukas en hoe hij door de engel geïnspireerd wordt.

Coby Borkent

Anastasis – Opstanding

30 x 39 cm

De opstandingsicoon verbeeldt de nederdaling naar de hel, die beschreven wordt in het apocriefe evangelie van Nicodemus. Christus daalde daar neer, niet om te lijden, maar om de zielen die daar vast zaten te bevrijden.

Met zijn voeten heeft Hij de poorten van de onderwereld met geweld open getrapt. Grendels, kettingen, sloten en sleutels liggen op de grond, in het donker van een gapende grot. Eerst wekt Jezus Adam tot leven door hem bij de pols uit zijn graf te trekken. Ook Eva wacht op haar redding. Verder zijn aan de linkerzijde Johannes de Doper en de koningen David en Salomo te zien.

Coby Borkent

Pentekoste – Pinksteren
30 x 40 cm

Deze icoon van Pinksteren toont Maria de Moeder van God in het midden, op de “Lerarenstoel”.

Wat maakt een schilderij tot een icoon?

Een icoon (Koinè; in het Grieks εἰκόνα: tekening, beeld), is een afbeelding van Christus, de Moeder Gods, een heilige of een hoogfeest en dat volgens bepaalde vastgelegde regels geschilderd is.

Iconen behoren tot de oosters-orthodoxe en katholieke kerken en zijn onlosmakelijk verbonden met het kerkelijke leven van deze kerken en hun gelovigen. Iconen worden door de gelovigen geëerd.

De icoon wordt geschilderd op een houten paneel dat niet krom trekt en vrij is van noesten, bijv. lindehout. Bij het schilderen dient rekening gehouden te worden met bepaalde regels waarvan niet afgeweken mag worden om de zuiverheid en uniformiteit van de icoon te waarborgen. Deze regels staan in schilderboeken vermeld.

Bij het schilderen van iconen wordt alleen gebruik gemaakt van natuurlijke materialen: hout, krijt, lijm, hars en tempera (verf, bestaande uit eidooier, water en pigmenten) en eventueel bladgoud.

Het houten paneel wordt eerst beplakt met linnen. Daarna wordt het linnen voorzien van velen lagen 'levkas', een mengsel van organische lijm en krijt. Vervolgens wordt een schets gemaakt met pigment. Eventueel kan nu het bladgoud worden aangebracht en kan het schilderen met de temperaverf beginnen. Tenslotte wordt de icoon bedekt met 'olifa', een vernis op basis van lijnolie.

Cor van Rijn

De commissie Kerk & Kunst is benieuwd naar uw ervaringen met deze expositie.

Graag horen wij uw reactie via een van de commissieleden (Adriaan Plantinga, Gerda Roseboom, Hans Boland, Jaap van Maren, Joke Tolkamp) of lezen het via ons emailadres (kerkenkunst@pgbarneveld.nl)

Wilt u deze brochure na gebruik a.u.b. weer terugleggen?

Hartelijk dank voor uw medewerking.

